

## KALKANDELENLİ SABRİ

Ondokuzuncu yüzyılın sonlarında İstanbul'da hayata gözlerini yuman Kalkandelenli Şeyh Mustafa Ruhi Efendi'nin oğlu olan Sabri, 2 Temmuz 1277 (=M. 1861) tarihinde Kalkandelen'de dünyaya gelmiştir. Asıl adı Ali'dir. Fakat şiirlerinde kullandığı Sabri mahlası ile şöhret bulduğundan, Kalkandelenli Sabri diye tanınmıştır.

Kalkandelenli Sabri, ilk tahsilini Kalkandelen'de Çarşı-yi Balâ Sıbyan Mektebi'nde yapmıştır. Bu mektebi bitirdikten sonra, hususî hocalardan ders alırken zamanın siyasî hâdiseleri yüzünden bu dersleri bırakmak zorunda kalmıştır. 1875 tarihindeki Sırbistan hareketlerine Mustafa Ruhi Efendi'nin topladığı 600 kadar gönüllü ile birlikte ve babasının maiyetinde o da katılmış, ertesi yıl da 93 Harbi diye maruf olan Rus savaşına iştirak etmiştir.

Rumelinde siyasî durumun karışması üzerine, hükûmete yardım için Edirne ve Selânik'ten başka diğer Rumeli ahalisi vekillerinin 1877 de teşkil ettikleri "Muhafaza-i Vatan" heyetinin başkanlığına Mustafa Ruhi Efendi getirilmişti. Kalkandelenli Sabri, bu heyette babasının şifre kâtipliği vazifesini yapmıştır.

İkinci Abdülhamid'in, Mustafa Ruhi Efendi'nin ailesiyle birlikte İstanbul'da oturmasını bildiren iradesi üzerine, 1298 (=M. 1880/-1881) yılında babası ile birlikte İstanbul'a gelmiştir. Sırbistan hareketleri sırasında bırakmak zorunda kaldığı tahsiline, İstanbul'da Yıldız Sarayı'ndaki şehzadeler mektebinde devam etmiş, ayrıca Kitapçıbaşı Süleyman Hasbi Efendi'den de Arap ve Fars edebiyatları dersi almıştır.

1 Mart 1304 (=M. 1887) tarihinde "Kitabi-i Şehriyarî" ünvanı ve 800 kuruş maaş ile Yıldız Sarayı'ndaki kütüphaneye tâyin olunmuştur. Maaşı on yıl kadar sonra arttırılmış, 29 Teşrinisani 1324 (=M. 1906) tarihinde de 1500 kuruşa çıkarılmıştır.

İkinci Abdülhamid'in tahttan indirilmesi üzerine maaşı kesilmiş, Yıldız Sarayı'ndaki kütüphanenin Maarife devrolunması üze-

rine 700 kuruş maaş ve hafız-ı kütüb ünvanı ile yerinde bırakılmıştır. Fakat maarif bütçesinde bu kütüphane için tahsisat bulunmadığından, ancak mazuliyet maaşı namı altında bir ücret alabilmiştir.

1 Mart 1326 (=M. 1908) tarihinde maaşı iki yüz kuruş indirilmek suretiyle memuriyet ünvanı "hafız-ı evvel" liğe tahvil edildi. Aynı yılın temmuzunun birinci günü maaşı yine 700 kuruşa, 1335 nisanında (=M.1917) 1200 kuruşa çıkarıldı. Aynı yıl ve ay içinde kütüphanenin yeniden Saraya devrolunması üzerine birinci hafız-ı kütüb ünvanı ve aynı maaş ile vazifesinde kaldı. 1 Kânunusani 1337 (=M.1919) tarihinde maaşı 1700 kuruşa çıkarılmak suretiyle aynı kütüphanenin müdürlüğüne tâyin olundu.

Cumhuriyetin ilânından sonra sarayların kapatılması ve kütüphanenin İstanbul Defterdarlığı idaresine verilmesi üzerine 60 lira ücret ile vazifesine devam etti. Yıldız Kütüphanesi'nin Darülfünun'a naklinden sonra ise Yıldız Kütüphanesi Müdürü ünvanı ile Darülfünunda vazifesine devam etti. Daha sonra 2000 kuruş maaş ile İstanbul Darülfünun Kütüphanesi Müdür vekilliğine, bir müddet sonra da 2200 kuruşla Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi memurluğuna tâyin olundu. Yaş haddi dolayısıyla emekliliği gelmiş olduğu halde, Vekiller Heyeti kararı ile vazifesine devam etti. 1 Temmuz 1934 te emekliye ayrıldı.

Kalkandelenli Sabri emekliye ayrıldıktan sonra da kütüphanecilikle ilgisini kesmedi. 1935 Martında teşkil olunan İstanbul Kütüphaneleri Tasnif Komisyonuna âza oldu. M. Cevdet İnançalp'ın başkanlığındaki bu komisyonda, komisyonun diğer âzaları olan Ebülhayr Sipahi, Cevad Çelebioğlu ve Zakir Kadiri Ogan ile birlikte başladığı bu vazifede sekiz yıl kadar çalıştı. Merhumun son vazifesi bu olmuştur.

2 Mart 1943 te hayata gözlerini kapayan Kalkandelenli Sabri, Beşiktaş'ta Yahya Efendi Tekkesi kabristanında yatan babası Şeyh Mustafa Ruhi Efendi'nin yanına gömülmüştür.

Kalkandelenli Sabri, Yahya Efendi Tekkesi Şeyhi Hasan Hayri Efendi'nin müritlerinden Nakşî tarikatı mensuplarındandı. Babasından aldığı terbiyenin neticesi iyilik etmeyi seven, faziletli, alçakgönüllü ve dindar bir insan olarak yaşamıştır. Bilhassa alçak gönüllüğü örnek bir vasfı idi.

Kalkandelenli Sabri, şairdi. Şiirle uzun zaman iştigal etmiştir. Mürettep divanı olması da bunu gösterir. Bazı şiirleri günlük gazetelerde ve dergilerde yayınlanmıştır.

Eserleri şunlardır:

1— İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nin Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu.

2— Tezkire-i Şüeralar Kataloğu.

3— Divan.

4— Bazı günlük gazetelerle dergilerde çıkmış manzumeleri. Her üç eseri de basılamamıştır.

N. S.